

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขอน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

วชิรญาณ สหัสจันทร¹ จิตรกร โพธิ์งาม²

¹นักศึกษาลัทธิศาสตร์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

²คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขอน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขอน และศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหาร ส่วนตำบลหนองขอน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 367 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขอน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (การดำเนินการ) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์อยู่ในระดับต่ำ ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขอน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านปัญหาอุปสรรค อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจาก ค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุดดังนี้ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนการกำหนดปัญหาและแนวทาง การแก้ไข ขั้นตอนเตรียมการ ขั้นตอนการดำเนินการ ขั้นตอนระดมความคิดเห็น

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, แผนพัฒนา, องค์การบริหารส่วนตำบล

**The Participation of People in Development Planning of Nong-Khon
Sub-district Administrative Organization, Mueang District,
Ubon Ratchathani Province**

Wachiraya Sahasjan¹ Jittrakorn Pho-Ngarm²

¹M.A. Candidate in Social Sciences for Development, Ubon Ratchathani Rajabhat University

²Faculty of Humanities and Social Sciences, Ubon Ratchathani Rajabhat University

ABSTRACT

The objectives of the research were to study people's participation in making a development plan of Tambon Nongkhon Administrative Organization and obstacles as found in people's participation. The group's samples were 367 people. The research instrument was the questionnaire. Statistics used were frequency, percentage and mean. The research findings were as follows : The overall participation of people in making a development plan of Tambon Nongkhon Administrative Organization was moderate. Considering individual items, it was found that participation in operation, in making decision, in evaluating and common interest was moderate. Problems and obstacles in participating in making the development plan of Tambon Nongkhon Administrative Organization in Mueang district were at a high level. Considering individual items, the ones with the maximum average were data analysis, determination of problems and ways to solution, preparedness, procedures and commonly shared opinion

Keywords : Participation, Development Plan, Sub-district Administrative Organization (SAO)

บทนำ

การปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นการปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่น นับว่าเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่ง องค์การบริหารส่วนตำบล หรือ อบต. ได้รับการจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2537 และมีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2538 เป็นต้นมา การดำเนินงานของ อบต. จะเป็นไปอย่างอิสระมีอำนาจในการบริหาร การกำหนดนโยบาย และการตัดสินใจ การจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ การทำนิติกรรมที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับสิทธิในทางกฎหมายด้วยตนเอง ภายในอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้ นอกจากนี้ ยังมีอำนาจในการออกข้อบังคับตำบลที่ใช้บังคับกับราษฎรในพื้นที่ได้ด้วย อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวข้างต้นล้วนเป็นภารกิจที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพอนามัยขั้นพื้นฐานเพื่อการป้องกันโรคติดต่อและส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน (ชูชัย ศุภวงศ์, 2542 : 36-37)

การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย เพราะประเทศไทยมีพื้นที่กว้างขวางยากที่รัฐบาลจะเข้าไปดูแลอย่างทั่วถึง จึงต้องมีการบริหารราชการที่ต้องการกระจายอำนาจ เพื่อให้ท้องถิ่นได้สามารถช่วยเหลือตนเอง คือ ให้ท้องถิ่นมีส่วนแบ่งเบาภาระจากรัฐบาลส่วนกลาง เพราะผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นย่อมเข้าใจถึงปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นได้ดี การปกครองส่วนท้องถิ่น จึงเป็นการฝึกให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รู้จักแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง รู้แนวทางในการที่จะพัฒนานำทรัพยากรมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อการพัฒนาอันจะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อท้องถิ่นของตนเอง นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างความรู้สึกการเป็นเจ้าของมีสิทธิ มีเสียงและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อันจะส่งผลให้เกิดความต้องการในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น (ลิขิต ธีระเวคิน, 2530 : 306)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 จึงได้ให้ความสำคัญกับการปกครองท้องถิ่นที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยครั้งใหญ่และมีการกระจายอำนาจ (Decentralizations) โดยการโอนกิจการบริการสาธารณะบางเรื่องจากรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนกลางไปให้ชุมชนซึ่งตั้งอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ ของประเทศ หรือหน่วยงานบางหน่วยงานรับผิดชอบจัดทำอย่างเป็นอิสระจากองค์กรปกครองส่วนกลาง (โกวิทย์ พวงงาม, 2544 : 1) การให้บริการประชาชนของรัฐ เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการที่ดีกว่า นับว่าเป็นนโยบายที่สำคัญของทุกรัฐบาล ในยุคของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้เพราะการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนเป็นสิ่งที่รัฐบาลพึงกระทำ และสำหรับช่วงปัจจุบันที่โลกกำลัง

ก้าวสู่ศตวรรษใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสารที่สามารถไหลเวียนจากจุดหนึ่งของโลกไปสู่อีกจุดหนึ่งได้อย่างรวดเร็ว ภาพหนึ่งที่ประชาชนได้ประจักษ์จากสื่อต่าง ๆ ก็คือ กระแสการเรียกร้องในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเพื่อเข้าสู่ ความเป็นประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์ ดังนั้น การส่งเสริมบริการประชาชนของภาครัฐเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งของรัฐบาลที่ไม่สามารถปฏิเสธได้ โดยรัฐจะต้องสร้างระบบการบริหารและการบริการที่รวดเร็ว เสมอภาคเป็นธรรม และเป็นที่ยังพอใจ แก่ประชาชนให้มากที่สุด การปรับบทบาท ภารกิจ และขนาดของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งรัฐได้กำหนดวิธีการโดย การจัดกลุ่มภารกิจของรัฐ การจัดโครงสร้างส่วนราชการให้สอดคล้องกับการจัดกลุ่มภารกิจ การกระจายอำนาจ การปกครองสู่องค์กรส่วนท้องถิ่น การมอบอำนาจ การบริหารราชการจากกระทรวง กรม กองต่าง ๆ ไปสู่จังหวัดองค์กรปกครองท้องถิ่นและประชาชน การปรับปรุงกลไกและวิธีการบริหารงบประมาณแผ่นดินการปรับปรุงโครงสร้างและระบบงานของรัฐวิสาหกิจ การพัฒนาประสิทธิภาพของหน่วยงานของรัฐ การลดขนาดกำลังคนหน่วยงานของรัฐ การเสริมสร้างประสิทธิภาพเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงเป็นนโยบายและเป้าหมายที่สำคัญของรัฐในปัจจุบัน

ดังนั้น การสร้างความเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบล กับการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีความสำคัญมาก ทั้งนี้ไม่ใช่แค่หน้าที่ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นตัวแทนของ ประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้น ประชาชนในชุมชนทุกกลุ่ม ทุกองค์กร ต้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ เพราะประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้ที่ได้รับผลโดยตรงจากการพัฒนาตำบล เมื่อมีส่วนร่วมของประชาชนย่อมทำให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ถูกต้อง และนอกจากนี้จะเห็นได้ว่าความสำคัญและประโยชน์ของการจัดทำแผนพัฒนา อบต. ทำให้ องค์การบริหารส่วนตำบล มีทิศทางพัฒนาที่ชัดเจน มีแผนงานโครงการตามความต้องการของประชาชน ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถใช้แผนพัฒนาเป็นแนวทางในการ จัดทำ ข้อบังคับงบประมาณ และทำให้การพัฒนา ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลไม่ซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่น นอกจากนี้ทำให้ประชาชนได้ทราบล่วงหน้าว่าองค์การบริหารส่วนตำบล จะดำเนินกิจกรรมอะไรบ้างเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปด้วยความถูกต้องโปร่งใส (กองราชการส่วนตำบล กรมการปกครอง, 2543 : 12)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ทำให้ทราบถึงความสำคัญในการที่จะบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด การบริหารแบบมีส่วนร่วมของประชาชน จึงถือเป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากประชาชนโดยตรง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิจัย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล หนองขอน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อที่จะได้นำข้อมูลนี้ไปแก้ไข ปรับปรุงแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อไป เพื่อให้เป็นความเจริญของการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขอน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขอน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขอน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 4 ด้าน

1. ด้านการตัดสินใจ
2. ด้านการดำเนินงาน
3. ด้านผลประโยชน์
4. ด้านการประเมินผล

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้มีรายชื่อในทะเบียนบ้านสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขอน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 15 หมู่บ้าน จำนวน 8,691 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มา โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 43) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 367 คน เทียบสัดส่วนของประชากรจากหมู่บ้าน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้ที่มีรายชื่อในทะเบียนบ้านสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขอน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 15 หมู่บ้าน จำนวน 8,691 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของKrejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 43) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 367 คน จากนั้นเทียบสัดส่วนของประชากรจากหมู่บ้านตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามที่ใช่แบ่งเป็น 3 ส่วนดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขอน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขอน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

เก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว นำมาตรวจสอบและลงรายละเอียดต่าง ๆ จนมีความสมบูรณ์ครบถ้วน หลังจากนั้นได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) และแสดงผลการวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เป็นการวิเคราะห์ขั้นต้น เพื่อใช้ในการบรรยายลักษณะข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขอน และปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขอน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ที่ทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเปรียบเทียบกับค่าคะแนนเฉลี่ยที่กำหนดไว้ โดยผู้วิจัยเลือกใช้วิธีของ Likert (Likert Scales) ซึ่งมี 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 100) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 คะแนน หมายถึง ความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 คะแนน หมายถึง ความพึงพอใจในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 คะแนน หมายถึง ความพึงพอใจในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 คะแนน หมายถึง ความพึงพอใจในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 คะแนน หมายถึง ความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

3. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของข้อมูลวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขอน และปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขอน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อทราบการกระจายของข้อมูล

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขอน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลได้ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 50.59 เป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับอนุปริญญา หรือต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 77.66 ประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 81.20 ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อปีที่ 10,000 - 50,000 บาท (ร้อยละ 70.03) และมีสถานภาพสมรส ร้อยละ 73.03

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขอน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.50$, S.D. = 0.03) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (การดำเนินการ) ($\bar{X} = 2.61$, S.D. = 0.03) และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 2.59$, S.D. = 0.08) มีค่าอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลมีค่าอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.43$, S.D. = 0.02) และการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ($\bar{X} = 2.39$, S.D. = 0.01)

ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขอน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.12) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ชั้นการวิเคราะห์ข้อมูล ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.27) มีปัญหาและอุปสรรคมากที่สุด รองลงมาคือ ชั้นการกำหนดปัญหาและแนวทางการแก้ไข ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.25) ชั้นเตรียมการ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.25) ชั้นการดำเนินการ ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.03) ชั้นการระดมความคิดเห็น ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.04) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจ ควรแก่การนำมาวิเคราะห์และอภิปรายผลหลายประการดังต่อไปนี้

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขอน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องมาจากการขาดความรู้ ความเข้าใจของประชาชนในเรื่อง ของการทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลที่อาจมองว่าเป็นหน้าของหน่วยงานภาครัฐที่จะต้องเข้ามามีบทบาทในการกำหนดทิศทางการพัฒนาท้องถิ่นและ เนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างโดยส่วนมากที่ประกอบอาชีพเกษตรกร ทำให้ไม่มีเวลาที่จะเข้ามามีส่วนร่วม กับองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ ปิยนุช แสงวุธ (2544 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ตำบลนางาม อำเภอแสลงภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการศึกษาค้นคว้าที่มุ่งหมายเพื่อการศึกษาการวางแผน

พัฒนาท้องถิ่น ด้านรูปแบบ ระดับ และปัญหาอุปสรรคของประชาชน โดยศึกษาจากข้อมูลเอกสารและภาคสนามโดยการสัมภาษณ์สังเกต พบว่า ประชาชนตำบลนางาม จำนวน 46 คน มีรูปแบบการมีส่วนร่วมในการวางแผน 6 ประการ คือ การเป็นสมาชิกกลุ่ม การศึกษาปัญหาและความต้องการ การประชุมวิเคราะห์ปัญหา การจัดลำดับความต้องการและปัญหาชุมชน การวางแผนแก้ปัญหา การประชุมพิจารณาวิธีดำเนินการ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุม ส่วนการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีส่วนร่วมในการวางแผน 20 คน พบว่า ผู้เกี่ยวข้องส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จบการศึกษาระดับประถมศึกษา อาศัยอยู่ในท้องถิ่นมาตั้งแต่เกิด และส่วนใหญ่เป็นสมาชิกสภา อบต. มีส่วนร่วมในการจัดตั้งคณะทำงานจัดทำแผน เก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของตำบล รวบรวมปัญหาและจัดกลุ่มปัญหาความต้องการศึกษานโยบายจังหวัด อำเภอ กำหนดนโยบาย กลั่นกรองปัญหาและความต้องการ จัดลำดับกำหนดแนวทางพัฒนา และกำหนดกิจกรรมตามโครงการ/งาน ผู้เกี่ยวข้องกับ อบต. ส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือในการเข้าประชุมทุกครั้ง ด้านปัญหาที่พบ คือผู้เกี่ยวข้องกับ อบต. จะมีระดับการมีส่วนร่วม ในการวางแผนพัฒนา รับรู้ เข้าใจ ในระบบการวางแผนมากกว่าประชาชน ทำให้การพัฒนาจึงไม่ประสบความสำเร็จ ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากประชาชน ประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขอน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เพราะประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชนไม่กล้าแสดงความคิดเห็นและเสนอโครงการ โครงการส่วนใหญ่เป็นโครงสร้างพื้นฐาน ไม่มีการวิเคราะห์ปัญหาด้านอื่น โครงการหรือกิจกรรมที่เสนอไม่ได้รับการบรรจุไว้ใน **การแผนพัฒนา** ทำให้ประชาชนไม่เข้ามา มีส่วนร่วม องค์การบริหารส่วนตำบลไม่ดำเนินการตามโครงการที่ประชาชนจัดลำดับความสำคัญของปัญหาไว้ในแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวิทย์ โพธิเสส (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของ ประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลวังไผ่ อำเภอ บรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยแจกแบบสอบถาม จำนวน 110 ชุด ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลวังไผ่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ขณะที่ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า มีข้อเสนอมากที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบลขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาคมทราบถึงวัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

ข้อเสนอแนะ

1. ประชาชนมีความคิดเห็นว่าคุณควรจัดให้มีการทำประชาคมในวันหยุดราชการหรือช่วงเย็นของแต่ละวัน เพื่อได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น
2. องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดโครงการ องค์การบริหารส่วนตำบลเคลื่อนที่อย่างน้อยเดือนละครั้งเพื่อเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้ประชาชนรับทราบมากขึ้น
3. ควรมีการศึกษารูปแบบการจัดเวทีประชาคมหมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนาเพื่อเป็นแนวทางการปรับปรุงการจัดทำแผนขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อไป
4. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจูงใจประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเพื่อส่งเสริมให้เกิด การมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีจากความอนุเคราะห์เป็นอย่างยิ่งของผู้มีพระคุณหลายท่านที่ไม่อาจกล่าวมา ณ ที่นี้ได้ทั้งหมด ผู้มีพระคุณที่ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง คือ ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตรกร โพธิ์งาม กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้แก่ผู้วิจัยในการศึกษาเล่าเรียนและจัดทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ จึงขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของอาจารย์ทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่ได้ให้ข้อมูลที่ เป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จลุล่วง

คุณความดีและประโยชน์ที่เกิดจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขออุทิศเพื่อบุชาพระคุณบิดามารดา สามเณรและบุตรทุกคนที่เป็นกำลังใจในการจัดทำวิทยานิพนธ์

References

- Boonchom Srisa-ard. (2002). *Constructing Statistics for Research*. 6th Edition. Bangkok: Suweeriyasas.
- Chuchai Suphawong. (1999). *Disease Prevention and Health Promotion on local community environment effecting the populations' health*. Bangkok: Mor Por Phor..
- Kowit Puangngam. (2001). *What? Why? SAO. Democracy of Populations in Rural Areas*. Bangkok: Winyuchon.

- Likit Theerawekin. (1987). *The Decentralization and Participation on Rural Area Development*. Bangkok: Faculty of Political Science, Thammasart University
- Piyanuch Sangwut. (2001). *The People Participation on Local Development Planning in Na-ngam Sub-district, Selaphum District, Roi-Et Province*. (Master's Thesis of Arts, Mahasarakham University)
- Sub-District Administrative Bureau, Department of Provincial Administration. (2000). *The Pathways of Development Planning for Sub-district administrative organizations*. Bangkok: Ministry of Interior
- Thawit Phothiset. (2007). *The Participation of the People in Development Planning of Wang Chai Sub-district Administrative Organization, Borabue District, Mahasarakham province*. (An Independent study of Master of Public Administration (Local Government), Khon Kaen University).